

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในนักศึกษาระดับ
ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น: การศึกษาแบบภาคตัดขวาง
FACTORS ASSOCIATED WITH KNOWLEDGE AND ATTITUDES TOWARD
ELECTRONIC CIGARETTES AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS AT A
UNIVERSITY FOR LOCAL DEVELOPMENT: A CROSS-SECTIONAL STUDY

Received: July 24, 2025

Revised: November 21, 2025

Accepted: November 30, 2025

บุญยดา วงศ์พิมล¹, ธัญลักษณ์ หวังมวงกลาง^{1*},

ศตวรรษ อุดรศาสตร์¹, ลัดดา พลพุดธา¹

Boonyada Wongpimoln¹, Thanyalak Wangmuanklang^{1*}

Sattawas Udonsat¹, Ladda Pholputta¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแห่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยท้องถิ่นแห่งหนึ่ง จำนวน 384 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น และการสุ่มอย่างง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา หรือร้อยละ และการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านความรู้ ได้แก่ เพศ (AOR = 2.22; 95% CI: 1.29-3.82) นักศึกษาที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (AOR = 1.92; 95% CI: 1.00-3.62) ด้านทัศนคติ ได้แก่ นักศึกษาที่มีผู้ปกครองหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบุหรี่ไฟฟ้า (AOR = 3.92; 95% CI: 1.91-8.04) นักศึกษาที่พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย (AOR = 0.36; 95% CI: 0.19-0.69) พักที่บ้านตนเอง (AOR = 0.13; 95% CI: 0.04-0.47) และผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบัน (AOR = 0.21; 95% CI: 0.09-0.48) มีทัศนคติเชิงลบต่อบุหรี่ไฟฟ้า

การส่งเสริมโปรแกรมให้ความรู้ด้านสุขภาพ และการณรงค์แบบเพื่อนช่วยเพื่อน อาจเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนักศึกษาในประเทศไทย

คำสำคัญ: ความรู้, ทัศนคติ, บุหรี่ไฟฟ้า, นักศึกษาปริญญาตรี, ประเทศไทย

¹ สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Division of Adult and Gerontological Nursing, Faculty of Nursing, Roi Et Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: fernthanya04@reru.ac.th

Abstract

This cross-sectional study aimed to investigate factors associated with knowledge and attitudes towards e-cigarettes among undergraduate students at a university for local development. Among 384 undergraduate students from a university for local development. Participants were selected through stratified random sampling and simple random sampling. Data was collected from December 2023 to March 2024 using a structured questionnaire. Descriptive statistics were used to report percentages and frequencies, and binary logistic regression.

The findings of this study revealed several factors significantly associated with knowledge toward electronic cigarettes were gender (AOR = 2.22; 95% CI: 1.29-3.82), a history of receiving knowledge about e-cigarettes (AOR = 1.92; 95% CI: 1.00-3.62). Attitudes were having divorced or separated parents (AOR = 3.92; 95% CI: 1.91-8.04) was associated with more positive attitudes toward e-cigarettes, whereas undergraduate students living in private accommodation (AOR = 0.36; 95% CI: 0.19-0.69), live at house (AOR = 0.13; 95% CI: 0.04-0.47), and having history of current smokers of e-cigarettes (AOR = 0.21; 95% CI: 0.09-0.48) had negative attitudes about e-cigarettes.

Health education programs should be actively promoted, and peer-based interventions may serve as an effective strategy to reduce e-cigarette use among university students in Thailand.

Keywords: Knowledge, Attitude, E-cigarette, Undergraduate students, Thailand

บทนำ

ในปัจจุบันบุหรี่ไฟฟ้า (e-cigarettes) ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก⁽¹⁾ โดยมีผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้ามากกว่า 86 ล้านคนทั่วโลก⁽²⁾ อัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศซาอุดีอาระเบีย ร้อยละ 24⁽³⁾ ประเทศนิวซีแลนด์ ร้อยละ 40.5⁽⁴⁾ และประเทศจีน ร้อยละ 29.8⁽⁵⁾ สำหรับประเทศไทย ศึกษาในกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 507 คน พบว่า มีอัตราการสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 12.2⁽⁶⁾

ปัจจัยที่ส่งเสริมการสูบบุหรี่ไฟฟ้ามาจากกลยุทธ์ทางการตลาดที่มุ่งเน้นการโน้มน้าวใจผ่านข้อความและภาพลักษณ์ที่คล้ายกับบุหรี่แบบดั้งเดิม⁽⁷⁾ เช่น การสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็นการเพิ่มเสน่ห์ทางเพศ และช่วยให้อารมณ์ดีขึ้น⁽⁸⁾ การโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้ามียูปลักษณ์ทันสมัย มีรสชาติให้เลือกหลากหลาย ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าระบุว่าเป็นทางเลือกที่ปลอดภัยกว่าการสูบบุหรี่แบบดั้งเดิม ซึ่งส่งผลให้เยาวชนและนักศึกษาเกิดความเข้าใจผิด และมีความรู้ รวมถึงทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ในความเป็นจริง บุหรี่ไฟฟ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพเทียบเท่ากับบุหรี่แบบดั้งเดิม เนื่องจากละอองไอน้ำที่เกิดจากบุหรี่ไฟฟ้า ประกอบด้วย สารเคมีอันตรายหลายชนิด ซึ่งสามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพ สารเคมีที่ตรวจพบในละอองบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ นิโคติน โพรพิลีนไกลคอล สารแต่งกลิ่นรส สารก่อมะเร็ง และโลหะหนัก เช่น อะลูมิเนียม ตะกั่ว ปรอท และสังกะสี รวมถึงสารอันตรายอื่นๆ ได้แก่ สารกลุ่มคาร์บอนิล อีพอกไซด์ สารไฮโดรคาร์บอนอะโรมาติกชนิดหลายวงแหวน ยาฆ่าแมลง และสารพิษอื่นๆ อีกหลายชนิด⁽⁹⁾ การสัมผัสหรือสูดดมสารเหล่านี้ในระยะยาวส่งผลทำให้เกิดความผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ และระบบประสาท⁽¹⁰⁾

ปัจจุบันมากกว่า 30 ประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้ประกาศห้ามใช้หรือจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า โดยแต่ละประเทศมีแนวทางในการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าที่แตกต่างกันออกไป ในบางประเทศ ยังไม่มีมาตรการควบคุมที่ชัดเจน องค์การอนามัยโลกได้แสดงจุดยืนสนับสนุนต่อการดำเนินมาตรการของประเทศไทยในการห้ามนำเข้าและจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้า โดยถือว่าเป็นแนวทางเชิงรุกที่มีความสำคัญในการดูแลสุขภาพของประชาชน นอกจากนี้ มาตรการดังกล่าวยังสอดคล้องกับพันธะผูกพันของประเทศไทยในฐานะภาคีสมาชิกของกรอบอนุสัญญาว่าด้วยการควบคุมยาสูบขององค์การอนามัยโลก⁽¹¹⁾ แม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามใช้และจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าในประเทศไทย แต่เยาวชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น กลับแสดงให้เห็นถึงระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในระดับค่อนข้างสูง อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อผลกระทบต่อสุขภาพและผลทางกฎหมายของบุหรี่ไฟฟ้า

แม้ว่าการสูบบุหรี่ไฟฟ้าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทั่วโลกและในประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่สำรวจระดับความรู้และทัศนคติของผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีจำนวนจำกัด ทำให้ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เพียงพอสำหรับใช้กำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเสี่ยงนี้ ดังนั้น

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า เพื่อเติมเต็มช่องว่างองค์ความรู้ดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแห่งหนึ่ง

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) ระยะเวลาที่ศึกษาระหว่างเดือนธันวาคม 2566 ถึง เดือนมีนาคม 2567

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4,356 คน หลักสูตรภาคปกติ ปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 4,356 คน หลักสูตรภาคปกติ ปีการศึกษา 2566 ของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแห่งหนึ่งในจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Krejcie และ Morgan's formula⁽¹²⁾ ดังนี้

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 353 คน จากนั้นเพิ่มจำนวนอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 388 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ภายในแต่ละคณะ โดยสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 74 คน จาก 845 คน คณะพยาบาลศาสตร์ 30 คน จาก 337 คน คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ 7 คน จาก 79 คน คณะครุศาสตร์ 205 คน จาก 2,325 คน คณะนิติรัฐศาสตร์ 31 คน จาก 352 คน และคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี 41 คน จาก 460 คน

เกณฑ์การคัดเลือกเข้าศึกษา (Inclusion Criteria) คือ 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2566 2) สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ดี 3) สมารถใจและยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัย

เกณฑ์การคัดออกจากการศึกษา (Exclusion Criteria) คือ ผู้ที่ไม่ยินยอมเข้าร่วมงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้ตอบกรอกด้วยตนเองผ่าน Google Forms ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ คณะ ชั้นปี สถานที่พัก สถานภาพ สมรสบิดามารดา รายได้ การใช้นุรีไฟฟ้าของคนใกล้ชิด การได้รับความรู้ และประวัติการสูบบุหรี่ ไฟฟ้า

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับนุรีไฟฟ้า⁽¹³⁾ ลักษณะคำถามเป็นแบบตอบถูก-ผิด มี 20 ข้อ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน การแปลผลความรู้โดยพิจารณาตามเกณฑ์ของบลูม (Bloom BS, 1971) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็น 2 ระดับ ได้แก่ คะแนนระหว่าง 0-15 (< ร้อยละ 80) แสดงว่า ความรู้อยู่ในระดับต่ำ คะแนนระหว่าง 16-20 คะแนน ($\geq$ ร้อยละ 80) แสดงว่า ความรู้อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับนุรีไฟฟ้า⁽¹³⁾ มี 30 ข้อ ให้เลือกตอบ 5 ระดับ (Likert scale) ให้คะแนนตั้งแต่ 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง) ถึง 5 (เห็นด้วยอย่างยิ่ง) มีทั้งข้อความเชิงบวกและลบ คะแนนรวมที่สูงกว่าแสดงถึงทัศนคติที่เป็นบวก การจำแนกแบ่งออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ คะแนนระหว่าง 30-149 คะแนน (< ร้อยละ 80) แสดงว่ามีทัศนคติเชิงลบ และคะแนนระหว่าง 150-200 คะแนน ($\geq$ ร้อยละ 80) แสดงว่า มีทัศนคติเชิงบวก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับนุรีไฟฟ้า และแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับนุรีไฟฟ้า ได้รับการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67 และ 0.57 ตามลำดับและนำมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ (KR-20) ของแบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับนุรีไฟฟ้าได้ เท่ากับ 0.68 และแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับนุรีไฟฟ้าได้ค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 388 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 384 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) โดยการแจกแจง ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ 2) วิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Binary logistic regression analysis)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด (เลขที่ 100/2566) ก่อนเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้แนะนำตัวและขอคำยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยอย่างชัดเจน ผู้เข้าร่วมมีสิทธิปฏิเสธหรือถอนตัวได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อใดๆ ข้อมูลที่ตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บเป็นความลับและนำเสนอในลักษณะภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 384 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.10 และเพศชาย ร้อยละ 29.90 ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 57.00 เป็นนักศึกษาคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ ร้อยละ 53.40 เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ร้อยละ 36.50 ส่วนใหญ่อาศัยหอพักนอกมหาวิทยาลัย ร้อยละ 72.70 บิคา มารดาอยู่ในสถานภาพสมรส ร้อยละ 66.90 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 5,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 39.80 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้จักบุหรี่ไฟฟ้าผ่านเพื่อนหรือคนรู้จัก ร้อยละ 97.90 ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 76.80 และไม่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 71.60 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล (n = 384)

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	115	29.90
หญิง	269	70.10
อายุ		
≤ 20 ปี	165	43.00
≥ 21 ปี	219	57.00
คณะ		
พยาบาลศาสตร์	30	7.80
เทคโนโลยีสารสนเทศ	7	1.80
บริหารธุรกิจและการบัญชี	37	9.60
นิติรัฐศาสตร์	31	8.10
ครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์	205	53.40
ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	74	19.30
ชั้นปี		
ชั้นปีที่ 1	140	36.50
ชั้นปีที่ 2	93	24.20
ชั้นปีที่ 3	91	23.70
ชั้นปีที่ 4	60	15.60
สถานที่พักอาศัย		
หอพักในมหาวิทยาลัย	57	14.80
หอพักนอกมหาวิทยาลัย	279	72.70
บ้านตนเอง	48	12.50

ลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรสบิดา/มารดา		
สมรส	257	66.90
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	53	13.80
บิดาและ/หรือ มารดาเสียชีวิต	74	19.30
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		
≤ 3,000 บาท	82	21.40
3,001-5,000 บาท	149	38.80
≥ 5,001 บาท	153	39.80
คุณรู้จักบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างไร?		
ครอบครัว	8	2.10
เพื่อน/คนรู้จัก	376	97.90
คุณเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?		
ไม่เคย	295	76.80
เคย	89	23.20
คุณเคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?		
ไม่เคย	275	71.60
เคย	109	28.40

2. การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกของความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

พบว่า นักศึกษาเพศหญิงมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามากกว่าผู้ชายเป็น 2.22 เท่า (AOR = 2.22; 95% CI: 1.29-3.82) นอกจากนี้ ผู้ที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามาก่อนมีความรู้มากกว่าผู้ที่ไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าเป็น 1.92 เท่า (AOR = 1.92; 95% CI: 1.00-3.62) ในทางกลับกัน นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีความรู้ต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็น 0.51 เท่า (AOR = 0.51; 95% CI: 0.27-0.99) ผู้ที่พักอาศัยอยู่ที่บ้านตนเองมีความรู้ต่ำกว่านักศึกษาที่พักรอพักในมหาวิทยาลัยเป็น 0.17 เท่า (AOR = 0.17; 95% CI: 0.06-0.51) ผู้ที่มีบิดาและ/หรือมารดาเสียชีวิตมีความรู้ต่ำกว่าบิดามารดาที่มีสถานภาพสมรสเป็น 0.48 เท่า (AOR = 0.48; 95% CI: 0.26-0.89) และผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบันมีความรู้ต่ำกว่าผู้ที่ไม่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าเป็น 0.29 เท่า (AOR = 0.29; 95% CI: 0.17-0.49) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (n = 384)

ปัจจัย	ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า			
	Univariate Regression		Multivariate Regression	
	OR (95% CI)	p-value	OR (95% CI)	p-value
เพศ				
ชาย		Ref.		Ref.
หญิง	2.70 (1.68-4.32)	<0.001	2.22 (1.29-3.82)	0.004*
อายุ				
≤ 20 ปี		Ref.		
≥ 21 ปี	1.17 (0.74-1.83)	0.488		
ชั้นปี		0.163		0.032*
ชั้นปีที่ 1		Ref.		Ref.
ชั้นปีที่ 2	0.57 (0.32-1.02)	0.060	0.51 (0.27-0.99)	0.048*
ชั้นปีที่ 3	0.88 (0.48-1.60)	0.675	0.69 (0.35-1.39)	0.309
ชั้นปีที่ 4	1.20 (0.58-2.48)	0.613	1.72 (0.74-3.95)	0.201
สถานที่พักอาศัย		<0.001		0.002*
หอพักในมหาวิทยาลัย		Ref.		Ref.
หอพักนอกมหาวิทยาลัย	0.36 (0.15-0.84)	0.018	0.54 (0.22-1.35)	0.194
บ้านตนเอง	0.15 (0.05-0.40)	<0.001	0.17 (0.06-0.51)	0.002*
สถานภาพสมรส/บิดา/มารดา		0.005		
สมรส		Ref.		Ref.
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	1.26 (0.61-2.60)	0.522	2.06 (0.92-4.59)	0.075
บิดาและ/หรือ มารดาเสียชีวิต	0.43 (0.25-0.74)	0.003	0.48 (0.26-0.89)	0.021*
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		0.699		
≤ 3,000 บาท		Ref.		
3,001-5,000 บาท	0.76 (0.41-1.42)	0.404		
≥ 5,001 บาท	0.82 (0.44-1.52)	0.540		
คุณรู้จักบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างไร?		0.854		
ครอบครัว		Ref.		
เพื่อน/คนรู้จัก	0.86 (0.17-4.33)	0.854		
คุณเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?				
ไม่เคย		Ref.		Ref.
เคย	1.85 (1.03-3.33)	0.037	1.92 (1.00-3.62)	0.049*

ปัจจัย	ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า			
	Univariate Regression		Multivariate Regression	
	OR (95% CI)	p-value	OR (95% CI)	p-value
คุณเคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?		<0.001		<0.001**
ไม่เคย	Ref.		Ref.	
เคย	0.24 (0.15-0.39)	<0.001	0.29 (0.17-0.49)	<0.001**

*p-value < 0.05 **p-value < 0.001, Constant value = 18.009, Pseudo R² (Nagelkerke R²) = 0.167

3. การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกของทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

พบว่า นักศึกษาที่มีบิดามารดาหย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่มีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าสูงกว่านักศึกษาที่มีบิดามารดาสมรส (AOR = 3.92; 95% CI: 1.91-8.04) นักศึกษาที่พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย (AOR = 0.36; 95% CI: 0.19-0.69) พักอยู่ที่บ้านตนเอง (AOR = 0.13; 95% CI: 0.04-0.47) และผู้ที่เคยสูบบุหรี่ไฟฟ้า (AOR = 0.21; 95% CI: 0.09-0.48) มีทัศนคติเชิงลบเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (n = 384)

ปัจจัย	ทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า			
	Univariate Regression		Multivariate Regression	
	OR (95% CI)	p-value	OR (95% CI)	p-value
เพศ				
ชาย		Ref.		
หญิง	1.30 (0.74-2.29)	0.347		
อายุ				
≤ 20 ปี		Ref.		
≥ 21 ปี	0.65 (0.39-1.08)	0.098		
ชั้นปี		0.189		
ชั้นปีที่ 1		Ref.		
ชั้นปีที่ 2	0.64 (0.33-1.23)			
ชั้นปีที่ 3	0.66 (0.34-1.27)			
ชั้นปีที่ 4	0.44 (0.19-1.02)			

ปัจจัย	ทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า			
	Univariate Regression		Multivariate Regression	
	OR (95% CI)	p-value	OR (95% CI)	p-value
สถานที่พักอาศัย		<0.001		<0.001*
หอพักในมหาวิทยาลัย	Ref.		Ref.	
หอพักนอกมหาวิทยาลัย	0.36 (0.19-0.67)	0.001	0.36 (0.19-0.69)	0.002
บ้านตนเอง	0.14 (0.04-0.45)	0.001	0.13 (0.04-0.47)	0.002
สถานภาพสมรสบิดา/มารดา		0.012		
สมรส	Ref.		Ref.	
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่	2.43 (1.27-4.62)	0.007	3.92 (1.91-8.04)	<0.001**
บิดาและ/หรือ มารดาเสียชีวิต	0.76 (0.37-1.55)	0.451	1.04 (0.49-2.23)	0.899
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		0.163		
≤ 3,000 บาท	Ref.			
3,001-5,000 บาท	1.69 (0.80-3.58)	0.167		
≥ 5,001 บาท	1.98 (0.95-4.14)	0.068		
คุณรู้จักบุหรี่ไฟฟ้าได้อย่างไร?				
ครอบครัว	Ref.			
เพื่อน/คนรู้จัก	1.80 (0.21-14.87)	0.557		
คุณเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?				
ไม่เคย	Ref.			
เคย	0.99 (0.55-1.79)	0.981		
คุณเคยสูบบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่?				
ไม่เคย	Ref.		Ref.	
เคย	0.23 (0.10-0.50)	<0.001	0.21 (0.09-0.48)	<0.001*

*p- value < 0.05 **p- value < 0.001, Constant value = 18.009, Pseudo R² (Nagelkerke R²) = 0.167

Abbreviations: OR, odds ratio; CI, confidence interval; Ref., Reference

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 28.40 และไม่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ร้อยละ 76.80 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านความรู้ ได้แก่ เพศ (AOR = 2.22; 95% CI: 1.29-3.82) นักศึกษาที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (AOR = 1.92; 95% CI: 1.00-3.62; p-value < 0.049) ด้านทัศนคติ นักศึกษาที่มีผู้ปกครอง

หย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบุหรี่ไฟฟ้า (AOR = 3.92; 95% CI: 1.91-8.04) นักศึกษาที่พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย (AOR = 0.36; 95% CI: 0.19-0.69) พักที่บ้านตนเอง (AOR = 0.13; 95% CI: 0.04-0.47) และผู้ที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบัน (AOR = 0.21; 95% CI: 0.09-0.48) มีทัศนคติเชิงลบต่อบุหรี่ไฟฟ้า

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแห่งหนึ่ง ในด้านความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า พบว่า นักศึกษาหญิงมีระดับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามากกว่านักศึกษาชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจสะท้อนถึงความความตระหนักรู้ด้านสุขภาพของกลุ่มนักศึกษาหญิงที่มากกว่า ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศบราซิล⁽¹⁴⁾ และปาเลสไตน์⁽¹⁵⁾ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยบางฉบับกลับพบว่า เพศชายมีคะแนนความรู้สูงกว่าเพศหญิง⁽¹⁶⁾ นอกจากนี้ ยังพบว่าผู้ที่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามีระดับความรู้สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนการให้ความรู้ด้านสุขภาพและส่งเสริมความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนักศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 2 มีระดับความรู้ต่ำกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งนักศึกษาที่อาศัยอยู่หอพักนอกมหาวิทยาลัยหรือพักอยู่ที่บ้านตนเองมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าต่ำกว่านักศึกษาที่พักอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งบ่งชี้ว่านักศึกษาที่อาศัยอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยอาจได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพมากกว่า⁽⁴⁾

ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า พบว่า นักศึกษาที่มีบิดามารดาหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มีทัศนคติเชิงบวกต่อบุหรี่ไฟฟ้ามากกว่า ซึ่งอาจอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวที่ส่งผลต่อการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ไฟฟ้า⁽⁸⁾ การศึกษานี้ พบว่า นักศึกษาที่พักหอพักนอกมหาวิทยาลัย และอาศัยอยู่ที่บ้านมีทัศนคติเชิงลบต่อบุหรี่ไฟฟ้า อาจสะท้อนถึงอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมในพื้นที่พักอาศัยมีผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า⁽¹⁷⁾ ในทำนองเดียวกัน งานวิจัยในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า นักศึกษาที่พักอาศัยอยู่ที่บ้านมีแนวโน้มการใช้บุหรี่ไฟฟ้าน้อยกว่าผู้ที่พักในหอพักของมหาวิทยาลัยหรือที่พักระเภทอื่น⁽¹⁸⁾ นอกจากนี้ นักศึกษาที่ใช้บุหรี่ไฟฟ้าในปัจจุบันมีทัศนคติเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาก่อนหน้านี้ที่พบว่า ผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้ามักมีแนวโน้มลดทอนการรับรู้ความเสี่ยงด้านสุขภาพของบุหรี่ไฟฟ้า หรือมีอคติทางความคิดที่เกิดจากการเสพติด⁽¹⁹⁾

แม้บุหรี่ไฟฟ้าจะเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย แต่การใช้ในกลุ่มนักศึกษายังคงแพร่หลาย จากการศึกษาก่อนหน้านี้ พบว่า ร้อยละ 20.4 นักศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทยเคยใช้

บุหรี่ไฟฟ้า โดยร้อยละ 40 ไม่ทราบว่า บุหรี่ไฟฟ้ามีสารนิโคติน ร้อยละ 28 มีความเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าช่วยเลิกบุหรี่ได้ และอีกร้อยละ 22 เกิดความไม่แน่ใจ⁽²⁰⁾ ผลลัพธ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการดำเนินมาตรการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและการณรงค์เชิงนโยบายในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบทางสุขภาพ รวมถึงผลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้บุหรี่ไฟฟ้า

ข้อจำกัดของงานวิจัยนี้ แม้ว่าการศึกษาแบบภาคตัดขวางจะเหมาะสมต่อการระบุปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติ แต่ไม่สามารถยืนยันเหตุผลได้อย่างสมบูรณ์ตามข้อจำกัดของรูปแบบการวิจัยนี้ นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามรายงานตนเองอาจก่อให้เกิดความเอนเอียงของข้อมูลได้ในบางประการ อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวสะท้อนบริบทเฉพาะของพื้นที่ที่ศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความระมัดระวังในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในบริบทอื่น อย่างไรก็ตาม แม้ค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (KR-20) จะไม่อยู่ในระดับสูงมาก แต่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ตามหลักวิชาการ⁽²¹⁾ จึงเห็นสมควรนำเครื่องมือดังกล่าวมาใช้ในการศึกษานี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพและการณรงค์เชิงนโยบายในระดับมหาวิทยาลัย
2. ดำเนินกิจกรรมเชิงรุกโดยเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการลดการใช้บุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย
3. ควรศึกษาเพิ่มเติมในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสำรวจปัจจัยทางสังคมและจิตวิทยาที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Alduraywish AS, et al. Knowledge and attitude toward E-Cigarettes among first year university students in Riyadh, Saudi Arabia. *Healthcare (Basel)*. 2023; 11(4): 502. doi:10.3390/healthcare11040502.
2. Jerzynski T, Stimson GV, Shapiro H, Król G. Estimation of the global number of e-cigarette users in 2020. *Harm Reduct J* 2021; 18(1): 109.
3. Alzahrani T, et al. The prevalence of electronic cigarette use among college students of Taibah University and symptoms of cardiovascular disease. *J Saudi Heart Assoc* 2023; 35(2): 163-8. doi: 10.37616/2212-5043.1338.

4. Wamamili B, Wallace-Bell M, Richardson A, Grace CR, Coope P. Electronic cigarette use among university students aged 18-24 years in New Zealand: results of a 2018 national cross-sectional survey. *BMJ Open* 2020; 10: e035093. doi: 10.1136/bmjopen-2019-035093.
5. Song H, et al. Cigarettes smoking and e-cigarettes using among university students: a cross-section survey in Guangzhou, China, 2021. *BMC Public Health* 2023; 23: 438. doi: 10.1186/s12889-023-15350-2.
6. Thongsutt T, et al. Factors associated with knowledge and attitude towards e-cigarettes among undergraduate students in Thailand: a cross-sectional study. *Asian Pac J Cancer Prev* 2023; 24(1): 559-67. doi: 10.31557/APJCP.2023.24.1.353. (in Thai).
7. Lyu JC, Huang P, Jiang N, Ling PM. A Systematic Review of E-Cigarette Marketing Communication: Messages, Communication Channels, and Strategies. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 2022; 19: 9263. doi.org/10.3390/ijerph19159263
8. Sun C, Wang F, Jiang M. How can e-cigarette fear appeals improve the perceived threat, fear, anger, and protection motivation of young people. *Front Psychol* 2021; 12: 676363. doi: 10.3389/fpsyg.2021.676363.
9. Shehata SA, et al. Vaping, environmental toxicants exposure, and lung cancer risk. *Cancers* 2023; 15: 4525. doi: 10.3390/cancers15184525.
10. World Health Organization. Electronic cigarettes (E-cigarettes) [Internet]. Geneva: WHO; 2024 [cited 2025 Jan 30]. Available from: <https://www.who.int/publications/i/item/WPR-2024-DHP-001>
11. World Health Organization. E-cigarettes contain hazardous substances, addictive and harmful [Internet]. Geneva: WHO; 2023 [cited 2024 May 15]. Available from: <https://www.who.int/thailand/news/feature-stories/detail/e-cigarettes-contain-hazardous-substances-addictive-and-harmful>
12. Serdar CC, Cihan M, Yücel D, Serdar MA. Sample size, power and effect size revisited: simplified and practical approaches in pre-clinical, clinical and laboratory studies. *Biochem Med (Zagreb)* 2021; 31(1): 27-53.
13. Jumpajan J, et al. Factors related to knowledge and attitude on electronic cigarettes of students in Sakon Nakhon Rajabhat University. *Reg Health Promot Center* 9 J. 2023; 17(2): 631-44.

14. AlSayyad AS, et al. Gender differences in e-cigarette knowledge, attitudes, and practice among adults in Bahrain: a cross-sectional study. *Discov Public Health* 2024; 21: 116. doi: 10.1186/s12982-024-00237-3.
15. Nazzal Z, et al. Exploring the prevalence, knowledge, attitudes and influencing factors of e-cigarette use among university students in Palestine: a cross-sectional study. *BMJ Open* 2024; 14(2): e080881. doi: 10.1136/bmjopen-2023-080881.
16. Jaafar H, et al. Knowledge, attitude and practice on electronic cigarette and their associated factors among undergraduate students in a public university. *IIUM Med J Malaysia* 2021; 20(2). doi: 10.31436/imjm.v20i2.506.
17. Seeherunwong A, Muangsakul W, Angsukiattitavorn S, Tipayamongkholgul M, Ondee P. Association between personal factors, beliefs, and attitudes towards e-cigarettes and cigarette use among Thai youths in Central Region, Bangkok and its perimeter. *Royal Thai Navy Med J* 2023; 50(3): 579-94.
18. Phetphum C, Prajongjeep A, Thawatchaijareonying K, Wongwuttiyan T, Wongjamnong M, Yossuwan S, Surapon D. Personal and perceptual factors associated with the use of electronic cigarettes among university students in northern Thailand. *Tob Induc Dis* 2021; 19: 31. doi: 10.18332/tid/133640.
19. Watkins NK, Ohannessian CM. Timing of vape use among adolescents: Differences by family structure. *Drug Alcohol Depend* 2020; 209: 107953. doi:10.1016/j.drugalcdep.2020.107953. PMID:32172131.
20. Vichayanrat T, et al. E-cigarette use, perceived risks, attitudes, opinions of e-cigarette policies, and associated factors among Thai university students. *Tob Induc Dis* 2024; 22(May): 74. doi:10.18332/tid/186536.
21. Phanniphong K, Na-Nan K. Development and validation of a factor analysis-validated comprehensive scale for measuring innovative work behavior. *Sustainable Futures* 2025; 9: 100704. doi: 10.1016/j.sfr.2025.100704.